

Asia: VN/26048/2021

Lausuntopyyntö liikenteen esteettömyysvisiosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kansallinen senioriliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto liikenteen esteettömyysvisiosta. On tärkeää, että seniorikansalaisten tarpeet huomioidaan suunniteltaessa ja toteutettaessa tulevaisuuden liikennettä.

1. Muutamia yleisiä huomioita seniorikansalaisista ja heidän liikkumistarpeistaan esteettömyyden näkökulmasta

Tilastokeskuksen mukaan 65 vuotta täyttäneiden osuus Suomen väestöstä on tällä hetkellä noin 23,3 %. Ikääntyneiden osuus väestöstä kasvaa edelleen tulevien vuosien aikana. Seniorikansalaiset ovat muiden tilastollisten ikäryhmien lailla heterogeeninen ryhmä, mikä on huomioitava kehiteltäessä liikenteen esteettömyyttä.

Ikääntyminen itsessään ei ole sairaus, vaikka ikääntymisen myötä toimintakyky heikkeneekin. Tämän vuoksi esteettömyys on ymmärrettävä laaja-alaisesti. Monella 65 vuotta täyttäneellä on jokin perussairaus (fysiologinen ja/tai kognitiivinen) ja/tai sairauden aiheuttama vamma, jolla on vaikutusta toimintakykyyn.

Seniorikansalaisilla on liikkumiseen ja liikennekäyttämisen suhteen paljon samanlaisia tarpeita kuin muilla kansalaisilla. Toiveena on, että useimmat oman arjen palvelut ja tarpeet sijaitsevat melko lähellä omaa kotia, mikä monesti onnistuu tiheämmin asutuilla alueilla.

Asukasluvultaan 15 Suomen suurinta kuntaa (kuntia yhteensä 309) muodostavat noin puolet maamme väkiluvusta. Tämä tarkoittaa sitä, että useimmat maamme kunnista ovat melko harvaan asuttuja, pitkien etäisyyksien paikkakuntia. Osassa harvaan asuttuja maakuntia ikääntyneen väestön suhteellinen osuus on selvästi muuta maata korkeampi.

Suurten kaupunkikeskusten ulkopuolella oma auto onkin monelle välttämättömyys, niin kauan kuin sitä on terveystilan salliessa mahdollista käyttää. Paikallinen julkinen liikenne palvelee kattavasti tai melko kattavasti vain osassa asukasluvultaan suurimpia kuntia.

Kevyen liikenteen kattava tiestö on sekin tarjolla vain osassa Suomea. Jo pelkästään oman toimintakyvyn ylläpidon kannalta kattava ja toimiva kevyen liikenteen verkosto on tarpeellinen.

2. Ehdotuksia ja huomioita koskien esteettömyysvisiota

Ikääntyneiden digitaadoissa ja valmiuksissa käyttää uusia digitaalisia sovelluksia on suurta vaihtelua. Nuoremmat seniorikansalaiset ovat koulutetumpia ja he ovat tottuneet käyttämään digitaalisia laitteita jo työelämässä ollessaan. Valitettavasti samaan aikaan osa seniorikansalaisista, erityisesti yli 75-vuotiaista, ei käytä digitaalisia laitteita, tai laitteiden käyttö on rajoittunutta. Tulevaisuudessa tilanne muuttuu, kun yhä suurempi osa seniorikansalaisista hallitsee paremmin digitaalisten laitteiden käytön.

Osalla ikääntyneistä muistisairaudet tai muu kognitiivisten toimintojen heikkeneminen asettaa omat rajoitteensa liikenteen digitaalisten palveluiden käyttämiselle, vaikka henkilö saattaa muuten elää melko itsenäistä arkea. Osalla taas heikentynyt motoriikka asettaa rajoitteita digitaalisten älylaitteiden käytölle.

Kehiteltäessä liikenteen digitaalisia sovelluksia on esteettömyyden lisäksi tärkeää tarjota opastusta matalalla kynnyksellä ja helposti tavoittaen uusien digitaalisten sovellusten käyttöön. Liikenteen ostopalveluita kehiteltäessä on taattava, että älylaitteiden rinnalla on tarjolla myös perinteisiä vaihtoehtoja, joilla matkalipun voi ostaa.

Aikaisempaan viitaten pidämme tärkeänä seniorikansalaisten ”kokemusasiantuntijuuden” hyödyntämistä liikenteen palveluiden ja tuotteiden kehitystyössä, oli sitten kysymys digitaalisista palveluista, kulkuneuvon ergonomiasta tai liikenneyhteyksistä. Ikääntyneet ovat ryhmänä heterogeeninen, joten palveluiden esteettömyyden selvittämiseen käytettävä käyttäjäkokemusryhmä tulee muodostaa niin, että ikä ja eri elämäntilanteet otetaan huomioon.

Kiinnitämme huomiota siihen, että tällä hetkellä useimmat kyselytutkimukset päättyvät 75 tai 79 ikävuoteen, jolloin 80 vuotta täyttäneiden mielipidettä tai tarpeita ei huomioida. Tähän ikäluokkaan kuuluvien määrä kuitenkin on kasvava. Entistä suuremman joukon fyysinen kunto myös mahdollistaa joukkoliikennevälineiden käytön arjen asioiden osin. Liikkuminen mahdollisten apuvälineiden (esim. rollaattorit) kanssa tulee olla helppoa ja turvallista. Haluamme kiinnittää huomiota myös siihen, että isommissa kaupungeissa ongelmia aiheuttavat äänettömästi ja nopeasti liikkuvat sähköpotkulaudat ja niiden holtiton pysäköinti jalkakäytävillä ja bussipysäkeille.

3. Kaikenikäisille hyvä Suomi

Lopuksi toteamme, että liikenteen ja liikennesuunnittelun lähtökohtana on oltava kaikenikäisille hyvä Suomi. Esteetön liikenne ja liikkuminen on kaikkia ikäryhmiä ja elämäntilanteita varten. Se myös tukee kaikkien turvallisuutta ja hyvinvointia.

Vuori Timo
Kansallinen senioriliitto ry